

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tekijänoikeuslain uudistus (DSM) Jatkovalmistelun pääpiirteet

14.2.2022/ TEK

Tavoiteaikataulu

- vko 5–7/2022 – Esitykseen tarvittavat korjaukset; Kuulemistilaisuus 15.2.2022 (Teams-kokous)
- Vko 8/ 2022 – kokonaisuuden viimeistely
- **vko 9/2022** – Käsiteltäväksi arviointineuvostossa
 - HE-luonnos käännökseen (n. 4-5 vko)
- vko 10-13/2022 – Laintarkastus
- Viimeistely ja HE:n esitleminen valtioneuvostolle

Jatkovalmistelun keskeisin sisältö

- **Jatkovalmistelussa otettu huomioon runsas lausuntopalaute**
 - Seurattu direktiivien sanamuotoja ja rakennetta, sekä tavoitteita niin pitkälle kuin mahdollista
 - Tutustuttu Ruotsin ja Tanskan malleihin ja pyritty yhteneväiseen tulkintaan
- **Uudelleen kirjoitettuja osioita: Art. 5, 15, 17 täytäntöön panemiseksi, joihin kuuleminen painottuu**
- **HE-luonnokseen verrattuna jatkovalmistelusta erotettu osa ehdotetuista lainmuutoksista myöhempään vaiheeseen ("2. paketti")**
 - Poistettu kansalliselta pohjalta valmistellut muutokset, paitsi näyttelijöiden oikeuksien parantaminen

HE:n ulkopuolelle jäävät asiat

- Kansalliselta pohjalta valmistelussa olleet asiat
 - Opetuskäyttöä koskeva laajempi uudistus (18 §, 21 §)
 - Tutkijan rinnakkaistallennusoikeus (38 §)
 - Ahvenanmaan tarve saada SVT Play palvelun sisältö kokonaan saataviin (25 h § luonnoksessa)
 - Toissijainen sisällyttäminen (23 § 2 mom. luonnoksessa)
- Uudet, lausuntokierroksella esitetyt asiat (ei luonnoksessa):
 - E-lainaamisen ulottaminen lainauskorvauksen piiriin
 - Yleinen sopimuslisenssi
- Sisällytetään 2. pakettiin – myöhemmässä vaiheessa
 - monet mainitut asiat sen luonteisia, ettei niitä ilman syvempää valmistelua voi viedä eteenpäin; ajankohta arvioitava sen jälkeen kun DSM –paketti käsitelty
- Resursseja lakiehdotusten valmisteluun päällekkäin DSM-direktiivin voimaansaattamisen kanssa ei ole.

Lakiuudistuksen keskeisin sisältö

I Tekijänoikeuden rajoitukset

→ opetuskäyttö

II Sopimussuhteiden sääntely

III Lehtikustantajan lähioikeus

IV Näyttelijöiden yksinoikeus

V Verkkolähetysdirektiivin voimaansaattaminen

VI Verkkosisällönjakopalvelut

I Tekijänoikeuden rajoitukset (Art. 3 – 11)

1. Tekstin- ja tiedonlouhinta (13 b §)
2. Opetuskäyttö (14, 14 a § ~~18, 21 § +~~)
3. Käyttö kulttuuriperintölaitoksissa
16 g-h§ (~~16->§~~)
4. Parodiarajoitus (uusi 23 a §)
(~~toissijainen sisällyttäminen~~)

Opetuskäyttö tarkemmin (Art. 5 ja 7)

- **Opetuskäyttöä koskeva ratkaisu käännetty toisinpäin** (14 § ja 14 a §)
 - Olemassa olevaa ja vakiintunutta sopimuslisenssiä täydentää rajoitussäännös; muut opetusasiat **2. pakettiin**
- Uusi malli **täyttää direktiivin 5 artiklan vaatimukset**; rajat ylittävä käyttö; vastaa Ruotsin mallia
- Oppilaitosten tarpeet otettu huomioon
- Opetuskäytön helpottaminen verkkovideoiden osalta
 - Elokuvan esittämiseen on olemassa vakiintuneita lisenssejä, jotka vastaavat oppilaitosten tarpeita.
- Rajoituksen mukaisesta käytöstä tekijöillä korvausoikeus; siirtymäaika 1 vuosi

II Sopimussuhteiden sääntely (Artiklat 18-23)

1. Asianmukainen ja oikeasuhteinen korvaus (28 a §)
2. Sopimusehtojen kohtuullistaminen (29 §)
3. Oikeus selvitykseen hyödyntämisestä (30 a§)
4. Peruutusoikeus (30 b §)
5. ~~Tieteellisten artikkeleiden rinnakkaistallentaminen (38 §)~~

II Sopimussuhteiden sääntely (Art. 18-23)

- Lisätään uusi ”Asianmukainen ja oikeasuhtainen korvaus” (Art. 18)
 - Sopimusehtojen kohtuullistaminen (Art. 20)
 - Oikeus selvitykseen (Art. 19)
 - Oikeus peruuttaa oikeudenluovutus (Art. 22)
- Tekijöiden asemaa parannettu
 - Säännöksiä selkiytetty
 - Peruuttamissäännöstä **ei sovelleta** työsuhteessa valmistettuun teokseen
 - Näyttelijöillä ei olisi peruuttamisoikeutta
 - Viitattu kollektiivisiin sopimuksiin selvitysoikeuden ja peruuttamisoikeuden osalta
- Eesityksessä on jätetty säätämättä vaihtoehtoisesta, matalan kynnyksen riitojenratkaisumekanismista tekijöille (art. 21)

III Lehtikustantajan lähioikeus (Art. 15)

1. Lehtikustantajien uusi lähioikeus (uusi 50 §)

- Direktiiviä ja Ruotsin ja Tanskan mallia seurattu
 - Uusi lähioikeus
 - yksittäiset sanat ja hyvin lyhyet otteet ulkopuolelle, koskee hakukoneita
 - Rajoitukset – kuten Ruotsin mallissa
 - Teosten käytön lisensoinnin mahdollistava uusi sopimuslisenssi

2. Säilytetään 23 §, rajoitussäännös ”Ajankohtaiskirjoitus”

- Pykälän säännös vastaa 2001-direktiivin 5 artiklan 3 kohdan c alakohdan alkuosaa

III Lehtikustantajan lähioikeus (Art. 15)

Lehtikustantajien uusi lähioikeus (uusi 50 §)

- Lehtijulkaisun kustantajalla on yksinomainen oikeus määrätä julkaisustaan
- Oikeutta ei sovelleta yksittäisten käyttäjien lehtijulkaisun yksityiseen tai ei-kaupalliseen käyttöön; hyperlinkkeihin; lehtijulkaisun yksittäisiin sanoihin tai hyvin lyhyisiin otteisiin.
- Lehtikustantajan oikeuden suhde lehteen sisältyviin teoksiin ja niihin kohdistuviin oikeuksiin: Ei voida vedota luvan saaneen käyttäjän toteuttaman käytön kieltämiseksi.
- Lehtijulkaisun määritelmä
- Suoja-aika on 2 vuotta siitä kun lehtijulkaisu julkaistiin: ei sovelleta ennen 6 päivää kesäkuuta 2019 julkaistuihin lehtijulkaisuihin
- Lehtijulkaisuun sisältyvän teoksen tekijällä on oikeus asianmukaiseen osuuteen lehtikustantajan saamista tuloista pykälässä tarkoitetun oikeuden käyttämisestä
- Viittaussäännös rajoitussäännöksiin soveltuvin osin + 25 n § (sopimuslisenssi)

Lehtijulkaisuun sisältyvän teoksen käyttö (uusi 25 n §)

- 26 §:n mukainen sopimuslisenssi lehtijulkaisuun sisältyvän teoksen käyttämisestä
- Tekijällä on oikeus kieltää teoksen käyttäminen

IV. Näyttelijöiden ja tanssijoiden yksinoikeuden laajentaminen (45 §)

IV Näyttelijöiden yksinoikeuden laajentaminen kun esitys tallennettu kuvataallenteelle (46 a §)

- Samalle tasolle kuin muissa pohjoismaissa
- Säilytetty, **vaikka on kokonaan direktiivin ulkopuolella**
- Vaikutusarviointia kehitetty
 - Koulutusta ym. valmistautumista oikeuksien laajenemiseen
 - Mahdollinen siirtymäaika 1 vuosi?

V. Verkkolähetyksdirektiivin voimaansaattaminen

Edelleenlähettäminen (25 h §)

- 25 f ennalleen
- tehdään teknologianeutraaliksi

Oheispalveluiden rajat ylittäviin tilanteisiin ”alkuperämaaperiaate” (uusi 64 b §)

”Direct injection” osalta oma uusi pykälänsä (uusi 50 f §)

- ja sitä koskeva uusi sopimuslisenssi, joka mahdollistaisi käytön tulevaisuudessa (uusi 25 m§)

VI Verkkosisällönjakopalvelut (Art. 17)

VI Uusi malli, joka noudattaa direktiivin systematiikkaa ja terminologiaa:

- 1) Määritelmä ("palveluntarjoajan", "palvelun käyttäjän"), Art. 2
- 2) Oikeudellinen lähtökohta; velvollisuus hankkia lupa; lupa kattaa ei-kaupallisten käyttäjien toimet (17.1 ja 17.2)
 - Ei kata ammatti- tai muuten kaupallisten toimijoiden velvoitteita → haettava lupa normaalisti
- 3) Palveluntarjoajan vastuu ja vastuusta vapautuminen (17.4 ja 17.5)
 - Oikeasuhtaisuus arvioitava suhteellisuusperiaatteen mukaan
- 4) Soveltaminen pieniin palveluntarjoajiin (17.6)
- 5) Teosten laillinen käyttö palvelussa; rajoitussäännösten soveltaminen (17.7)
- 6) Palveluntarjoajan toimet laillisen käytön varmistamiseksi (17.7)
- 7) Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja (17.8)
- 8) Palveluntarjoajan valitus- ja oikeussuojamekanismi (17.9)
- 9) Puolueeton menettely erimielisyyksien ratkaisemiseksi (17.9.2)
- 10) Osapuolten oikeus hyvitykseen
- 11) Osapuolten oikeus saattaa asia tuomioistuimen ratkaistavaksi
- 12) Säännösten sitovuus
- 13) Soveltaminen eräisiin lähioikeuksiin

Tekijänoikeusriitalautakunnan sijaan erimielisyyksien ratkaisumenettely

- HE-luonnoksen malli muuttuu kevyemmäksi
 - Vahvemmin sekä tekijän että käyttäjän oikeusturvan toteutumista tukeva menettely, Ruotsissa samansuuntainen järjestely.
 - Vaihtoehtoinen, ei-sitova, nopea ja osapuolille maksuton
 - Toteutus OKM osoittama oikeushenkilö; moderaattori ja puolueeton asiantuntijapooli, jonka jäsen nopeasti **antaa suosituksen**
 - Mahdollinen toimija voisi olla PRH (tai muu), jolle ministeriö antaa tehtävän
 - Valtio rahoittaisi menettelyn kustannukset
 - Suositus estetyn tai poistetun aineiston palauttamisesta ja hyvityksestä; ellei tyydytä voi osapuoli aina viedä oikeuteen tai käyttää muita oikeussuojakeinoja
- Perusoikeuspunninta

A. Ennakollinen esto

Tilanne: Tekijä haluaa estää tiettyjen teosten tallentamisen jakopalveluun

1. **Tekijän estopyyntö:** ”merkitykselliset ja tarvittavat tiedot” teoksista, joita eivät halua palveluun
2. Kun palvelun käyttäjä yrittää asettaa teoksen saataville, palveluntarjoaja estää teoksen yleisölle välittämisen, ja hänelle tulee ilmoitus, että **tekijä on estänyt**

B. Jälkikäteinen poisto

Tilanne: Tekijä katsoo, että teos on jo ilman lupaa palvelussa

1. Tekijä tekee poistopyynnön, ”riittävän perusteltu ilmoitus”.

2. Palveluntarjoaja ottaa viipymättä teoksen alas; palvelun käyttäjä saa ilmoituksen kun palveluntarjoaja poistaa pyydetyn teoksen.

→ Palveluntarjoaja lisää samalla sitä koskevat tiedot ennakkollisen eston listalle, jonka jälkeen saman teoksen lataaminen pysähtyy jatkossa jo ennakoestoon

Tämän jälkeen sama polku kuin edellä kohdissa 3 - 11

A tai B: Valitus- ja oikaisuvaatimus

3. Palvelun käyttäjä tekee valituksen tai oikaisuvaatimuksen palveluntarjoajalle
 4. Palveluntarjoaja välittää käyttäjän oikaisuvaatimuksen perusteluineen **tekijälle** ja antaa määräajan (tässä on direktiivissä nopeusvaatimus)
 5.
 - a) Jos tekijä ei reagoi määräajassa, palveluntarjoaja päästää teoksen palveluun (asia päättyy)
 - b) Jos tekijä vastaa, hänen on esitettävä perustelu palveluntarjoajalle siitä, miksi pitäisi edelleen estää
- Tapauksessa 5.b palveluntarjoaja ratkaisee, päästääkö teoksen palveluun vai pitääkö estetynä (ihmisen arviointi; tämä direktiivin mukaan ilman aiheetonta viivytystä)
6. Jos palveluntarjoaja jättää eston voimaan, hän ilmoittaa palvelun käyttäjälle

Puolueeton erimielisyyden ratkaisu

7. **Palvelun käyttäjä voi viedä vaihtoehtoiseen ja vapaaehtoiseen, ei-sitovaan asiantuntevaan menettelyyn** – tässä kolmas osapuoli katsoo palvelun käyttäjän argumentit ja varaa tekijälle mahdollisuuden tulla kuulluksi
8. Kun hyväksytään joko **palvelun käyttäjän tai tekijän kanta**, se ilmoitetaan palveluntarjoajalle
9. **Palveluntarjoaja päästää teoksen palveluun tai jatkaa estoa**
10. **Tekijä joko hyväksyy palauttamisen tai vie oikeuteen**
11. **Mikäli palvelun käyttäjä ei hyväksy annettua suositusta, voi myös hän viedä oikeuteen**

Kiitos!

- Lisätietoa:

Hallitusneuvos Anna Vuopala

0295 330331, anna.vuopala@gov.fi